

Slovenski dom

Štev. 113.

V Ljubljani, četrtek 19. maja 1938.

Leto III

Sporazumevanje med Francijo in Italijo

Sovjetske spletke skušajo preprečiti delo za mir. Anglija posreduje pri Franciji in Italiji

Rim, 19. maja. o. Zaradi nesprejemljivih francoskih zahtev, ki so jih povzročile sovjetske spletke, so francosko-italijanska pogajanja v Rimu prišla na mrtvo točko. S tem se je tudi ustavilo dozdaj uspešno prizadevanje angleške vlade, da bi s posebnimi sporazumi med tako zvanimi demokratičnimi in diktatorskimi državami pripravila tla za zvezo štirih ali petih evropskih vel. držav, v katerih bi sovjetska Rusija ne imela več nobene besede. Če do sporazuma med Francijo in Italijo v kratkem ne bo prišlo, potem je zelo zmanjšana vrednost nedavne prijateljske pogodbe med Italijo in Anglijo. Ta bi dobila širši in trajnejši pomen šele s sklenitvijo podobne pogodbe med Italijo in Francijo, za katero so pri angleško-italijanskih razgovorih tudi pripravili tla.

Razgovori v Rimu so se ustavili, ker je Francija zahtevala od Italije, naj takoj odpokliče svoje protosovjetske iz nacionalistične vojske, pač pa naj bi ostala odprta meja med Francijo in deželo Spanijo. S tem bi bila barcelonski vladi omogočena preskrba s orožjem, živcem in vojaštvu. Razne levičarske

centrale za preskrbo barcelonske vlade z orožjem so v Franciji zadnje čase nakopičile ogromno orožja po raznih krajih, ki ga hočejo za vsako ceno spraviti v Spanijo. Dalje zahteva Francija od Italije, naj vpliva na španske nacionaliste, da bi pristali na postavitev tako zvane kompromisne vlade v Spaniji, ki naj bi izvedla plebiscit o tem, kakšno vladavino hoče Spanija imeti. S tem hoče Francija na lep način podaljšati socializmu v Spaniji življenje. Obe zahtevi sta za Italijo nesprejemljivi.

Francoski ministrski predsednik Daladier, ki se je osebno zelo zavzel za sporazum z Italijo, je zadnje čase odnehal sovjetskim spletkam, zaradi česar so se razgovori v Rimu ustavili.

Francoski tisk po večini obžaluje to, da evropski mir in bodočnost žalostno dejstvo ter silovito napada Sovjetom prijazne ministre v sedanji vladi, zlasti pa predsednika poslanske zbornice Herriota. Levičarsko časopisje dolži seveda Italijo in pravi, da je zastoj povzročil Mussolini s govorom v Genovi in pa s tem, da je odredil velike manevre v Libiji, vzdolž kraškega Tunisa.

Prvi odgovor francoske vlade po zastoji pogajanj v Rimu je bil, da je poklicala pod orožje v Tunisu 60.000 domačinov in s tem podvojila svojo oboroženo silo v pokrajini, ki meji na italijansko posest. To dejstvo gotovo ne bo ostalo brez odziva v Italiji.

Angleška vlada si z vsemi silami prizadeva, da bi nesporazum med Italijo in Francijo odstranila. Zaradi tega je angleški poslanik v Rimu lord Perth včeraj obiskal italijanskega zunanjega ministra Ciana in se z njim dolgo razgovarjal o posledicah, ki bi jih za angleško-italijansko zvezo utegnili imeti nadaljujoče se nasprotje med Italijo in Francijo. Prav tako bo posredovala pri Franciji. Ta dogodek je Angliji silno neljub, saj je spravi v nevarnost vse Chamberlainovo delo in načrte. Po sporazumu z Italijo in po obnovitvi prijateljstva med Italijo in Francijo je Anglija hotela z Nemčijo in Českoslovaško rešiti vprašanje nemške manjšine v ČSR, za tem pa začeti politične in vojaške razgovore z Nemčijo, katerim bi sledila podobna pogajanja med Nemčijo in Francijo.

Vesti 19. maja

Združene države in Argentina sta podpisali sporazum, po katerem bo Amerika poslala v Argentino več višjih letalskih častnikov, ki bodo prevzeli vodstvo argentinskega letalstva.

Voditelj madžarskih narodnih socialistov, poslanec Hubay, je izjavil, da bo njegova stranka v zbornici nasprotovala zakonskim načrtom nove vlade, ki določajo omejitve zborovalne svobode in hude kazni za kršilce javnega mira.

V Parizu so prijeli veliko borznih spekulativ, ki so s širjenjem lažnih vesti o nevarnem zunanjepolitičnem položaju skušali povzročiti padec vrednotnic na borzi.

Angleško-nemški gospodarski razgovori se bodo najbrž začeli v kratkem, ker hoče Anglija čimprej urediti plačevanje dolgov bivše Avstrije, ki je dobila od Anglije več znatnih posojil.

Veliko ameriško potniško letalo, najnovejše in najhitrejšje vrste, ki je doseglo povprečno 400 km na uro, je z devetimi potniki treščilo na tla v pogorju Las Vegas. Vsi potniki so našli smrt.

Parlamentarne volitve v Južnoafriški republiki so danes. Volivni boj je bil zelo ogorčen in je prišlo do krvavih spopadov med nacionalisti, tako imenovanimi »svivimi srajcami« in med levičarji. Pričakujejo, da bo vladna stranka dobila znatno večino kakor pač povsod.

Nemški zakon o omejitvi porabe živeža so včeraj s posebno odredbo razširili tudi na Avstrijo.

Nacionalizacijo vseh petrolejskih družb, ki so dolžne državi na davkih, je določila vlada Južnoameriške države Peruja. Smrtno kazen za vse zločine proti varnosti države, zlasti za tiste, ki bi pripravljali državne udare s pomočjo tujih držav, so uvedli v Braziliji.

Vesti o sklicanju svetovne gospodarske konference so prezgodnje in z njo ne bo najbrž nič, ker ji nasprotujejo angleški in ameriški gospodarstveniki.

Vesti o nesoglasjih med predsednikom angleške vlade in zunanjim ministrom Halifaxom po uradnih podatkih ne odgovarjajo resnici.

Českoslovaški poslanik v Berlinu Mastny je odpotoval iz Prage v Berlin z novimi navodili, katera je dobil od svoje vlade.

Stavke se širijo po indijskih predelih zaradi preniknih plač. Sedaj stavka že nad sto tisoč delavcev.

Večino angleškega trgovskega brodogojstva bo do v kratkem preuredili tako, da bo sposobno za samoohrambo ob vojni. Vlada je določila za to primerne denarje.

Addis Abeba bo v kratkem ena najlepših kolonialnih prestolnic na svetu, piše poseben dopisnik londonskega »Daily Telegrapha« in hvali, kaj so zdaj vse storili Italijani za ureditev tega mesta.

16 milijonov funtov šterlingov posojila bo dobila Turčija od angleških bank in so včeraj podpisali potrebni sporazum v Londonu.

Posebno črno knjigo za potovalne pisarne in agencije, ki se ne drže obveznosti do hotelov in ki vzbujajo z napačnimi poročili zmedo med potujočimi občinstvom, so sklenili uvesti na mednarodnem kongresu potovalnih uradov v Varšavi.

Abesinski podkralj vojvoda Aosta je docela ozdravel in zapustil bolnišnico v Addis Abebi.

Danes ni nikogar v Angliji, ki bi sovražno gledal na italijansko-angleški sporazum. Če je kdaj vladalo v Angliji nerazpoloženje proti Italiji, je bilo to po krivdi boljševiske propagande. Tako izjavo je dal italijanskim listom angleški časopisni veljak lord Rothermere, ki potuje te dni po Italiji.

Dvobojevala se bosta levičarski ravnatelj vrhovnega francoskega gledališkega zavoda Comédie Française, Bourdet, pisec slabo znanega komada »Svedrovci« in sloviti francoski dramatik Henry Bernstein, ki Bourdetu očita, da odvira njegova dela kljub pogodbam s sporeda v svojem gledališču.

Na 21. mednarodni umetniški razstavi v Benetkah bo zastopanih 18 držav. Jugoslavija in Rumunija se od teh prvič udeležujeta razstave.

Novo veliko oddajno postajo v Atenah bodo izročili prometu v soboto.

Italijanski vladar je včeraj sprejel novega švedskega in finskega poslanika, ki sta ga oba nagovorila z naslovom kralja in cesarja, s čimer sta njuni državi dejansko priznali italijansko cesarstvo in zasedbo Abesinije.

Tretji kongres stalnega mednarodnega odbora bivših bojnikov se je začel v Londonu. Udeležnje se ga tudi naš zastopnik.

1.260.000 prebivalcev ima Rim po zadnjem uradnem izkazu.

Nova velika najdišča zlata so odkrili v južnoafriški zvezni državi Oranje. Zaradi tega so na vseh borzih delnice zlatokopnih družb zelo poskočile v ceni.

Mednarodni kongres strokovnjakov za socialno zavarovanje se je včeraj začel na Dunaju. Udeležuje se ga 500 zastopnikov iz 20 držav.

Poljski zunanji minister Beck bo uradno obiskal konec meseca Švedsko, Estonijo in Letonijo.

Nemška vlada je odpravila izvozno premijo za avstrijsko blago, ki so ga izvažali čez nemško pristanišča. S to premijo je hotela Nemčija svoje čase preprečiti, da bi avstrijsko blago izvažali čez Trst.

V Turčiji zanikajo vesti, da bi nameraval predsednik republike Kemal Atatürk odstopiti, kakor so to novice razširili tuji listi.

Razstavo »Večni Jude« bodo odprli te dni na Dunaju. Organizirajo jo narodno socialistični uradni krogi.

Pogreb dr. Ivana Laha bo jutri, v petek, ob 3 popoldne izpred Narodnega doma.

Spopadi med češkimi nacionalisti in člani Henleinove milice:

Praga, 19. maja. o. Snoči je prišlo do spopadov med češkimi nacionalisti in med člani nove Henleinove milice »Freiwilliger Schutzdienst« v Trebenicah na severnem Češkem. Henleinovi miličniki so odhajali od vaje v telovadnici in na trgu zadeli ob skupino čeških mladincev. Prišlo je do hudega pretepa. Motorizirani henleinovci so šli po ojačenje in se vrnili z večjim oddelkom oboroženih miličnikov. Nekdo je medtem spravi v pogon sileno za alarm ob letalskih napadih, kar je po vsem kraju vzbudilo velik strah, prebivalstvo je mislilo, da gre za napad tujih letal. Pri spopadih je bilo več čehov in Nemcev huje ranjenih. Red so mogli vzpostaviti šele močni policijski oddelki, ki so se na oklopnih avtomobilih pripeljali iz Litomerice.

Praga, 19. maja. p. Predsednik vlade dr. Hodža je imel včeraj dolg razgovor s predsednikom parlamentarne kluba Henleinove stranke Kundtom. Razpravljala sta o manjšinskem statutu za ureditev položaja Nemcev, čigar načrt je že skoraj končan.

Praga, 19. maja. o. Nemški študentje na praški bogoslovni fakulteti so vsi skupno stopili v Henleinovo stranko in poslali rektorju zahtevo, da jih mora posvetiti nemški in ne češki škof.

Praga, 19. maja. AA. (Havas.) Vodstvo Henleinove stranke je odredilo, da naj vsi člani stranke okrase svoje domove ob bližnjih občinskih volitvah. Strankini nadzorniki bodo v soboto zvečer pregledali vse kraje, v koliko je bila ta odredba izvršena.

Praga, 19. maja. AA. (Havas.) Kmečka stranka je snoči priredila svoj prvi volivni shod. Na shod je prišlo nad 6000 ljudi. Predsednik stranke Rudolf Beran je v svojem govoru izjavil med drugim:

Mi ne bomo sklenili nikakršnega kompromisa s komunisti, ampak bomo stremeli za tem, da se pošteno sporazumemo z našimi Nemci.

Govoril je tudi o zunanji politiki in rekel, da se mora ČSR sporazumeti z Nemčijo, Poljsko in Madžarsko, pri tem pa mora ostati staro prijateljstvo s Francijo in Veliko Britanijo nedotaknjeno.

Zaradi razlastitve tujih petrolejskih družb in izgube kupcev:

Obubožana Mehika pred državljansko vojno

Newyork, 19. maja. o. Vesti o morebitnem prevratu v Mehiki se vse trdovratneje ponavljajo. Tujakšnji tisk računa v kratkem z izbruhom državljanske vojne, ki naj bi vrgla sedanjo vlado s predsednikom Cardenasom vred. — Kot voditelja upornikov označujejo divizijskega generala Saturnina Cedillo, bivši kmetijski minister, vešja za glavnega morebitnega nasprotnika predsednika Cardenas in za edinega, ki bi mogel povzročiti vojaški prevrat. — General se opira na množico tevilne prišaste v državah San Luis Potosi. Dobro poučeni krogi govore, da razpolaga z obilnimi skladišči municije in orožja. Kadarkoli je mehiški notranji ali pa zunanji položaj resen, se upirajo vse oči v Hazienda de las Palomas. Redno bivši generala Cedilla v okolici San Luisa. Razburjenosti mehiške javnosti so vzrok tile razlogi: bila resnična občutna gospodarska

kriza v zvezi z razlastitvijo petrolejskih vrelcev tujih družb, s čimer je Mehika izgubila glavnega kupca za svoj petrolej — Anglijo; pretirano diplomatskih slikov z Veliko Britanijo, ki je vzel Mehiki glavni vir državnih dohodkov; delovanje tujih agitatorjev, kar so odkrili ameriški listi; okolščina, da je general Cedillo odklonil poziv, da zapusti Las Palomas in prevzame svoje novo mesto v pokrajini Muchacan, češ, da je nevarno bolan; odkritja o važnih razgovorih, katerih vsebino poznajo samo general Maximin Agila, guverner Puelbe in brat sedanjega vojnega ministra ter predsednik Cardenas; in nazadnje pošiljanje čet v San Luis. Toda glede na varnostne ukrepe vlade se zdi, da ni verjetno, da bi general Cedillo uprizoril upor, ker ga ne bi mogel izvesti nepričakovano.

Po strahovitih bojih na nož in ob ogromnih izgubah na obeh straneh:

Japonci so davi zavzeli križišče Sučov

Sanghaj, 18. maja. o. Usoda Sučova je započeta, tako poroča Reuter z južno kitajskega bojišča. V svojem poročilu pravi, da je danes uspelo Japoncem zavzeti vse mesto. Po večernem neprestanem obstreljevanju mesta in utrdb je bila prisiljena večina kitajskih čet na umik proti jugovzhodu. Takoj po prestanku obstreljevanja so Japonci prešli v napad na samo mesto in pričelo se je klanje na nož. Čeprav je veliko kitajskih čet zapustilo mesto, je vendar mnogo vojakov ostalo. Ti so bili pripravljani braniti se do zadnjega. Zaradi velikega števila Japoncev pa Kitajcem ni uspelo, da bi branili mesto kaj dolgo, ker so bili napadeni z vseh strani. Na obeh straneh so izgube ogromne. Ko so Japonci prispeli v mesto, so našli samo razvaline, ker so Kitajci vse važnejše zgradbe in naprave še pred njihovim prihodom razstrelili. S tem je usoda Sučova zaključena. To mesto je bilo eno najvažnejših železniških križišč na lunghajski železnici.

Zemljevid kitajskih bojišč (Soochow = Sučov).

Včerašnja poročila kitajskega vrhovnega poveljstva priznavajo, da Japonci obkoljujejo kitajske postojanke pri Sučovu in da se japonski oddelki bližajo že mestu samemu.

Japonsko topništvo je včeraj srdito bombardiralo Sučov. Včeraj zarana so Japonci z naskokom zavzeli utrdbo zahodno od mesta, odkoder so nepretrgano obstreljevali mesto. Na železniški progi v Lunghaj se nahaja po letalskih poročilih 75 kitajskih transportov vojaštva, ki so ostali sredi proge, ker je le-ta na več krajih razdejana. Obenem poročajo o gibanju velikih kitajskih oddelkov, ki jih cenijo na 100.000 mož z južnovzhodno strani.

Z japonske uradne strani priznavajo, da se je maršal Čangkajšku o pravem času posrečilo umakniti najboljše čete s postojank pri Sučovu pred japonskim obkoljevalnim manevrom. Kljub temu cenijo Japonci številčno stanje kitajskih oddelkov, ki so ostali na teh postojankah, na skoraj četrt milijona mož.

Najlepše darilo je »Poročnik indijske brigade«

